

SUPRAVEGHEREA BANCARĂ, O FUNCȚIE IMPORTANTĂ A BĂNCII NAȚIONALE

CONF.UNIV.DR. LUCIAN-ION MEDAR

PREP.UNIV. IRINA-ELENA VOICA

Universitatea „Constantin Brâncuși”, Tg-Jiu, Facultatea de Științe Econoimice

Summary: The most important objective of the National Bank of Romania is the price's stabilization. In that directions B.N.R. elaborates, applies and answers of monetary, currency, credit and payment politic, also of the authorization and banking surveillance in insurance's aim of the banking system stability of the generally politic of the state.

Banca Națională este o instituție bancară cu personalitate juridică ce are calitatea de bancă centrală a statului. Ea este unica instituție autorizată să emită însemne monetare, bancnote și monede metalice, ca mijloace legale de plată pe teritoriul unei țări.

Conform prevederilor legislației în vigoare, obiectivul fundamental al BNR este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, iar pentru realizarea acestui obiectiv, Banca Națională elaborează, aplică și răspunde de politica monetară, valutară, de credit și de plăți, precum și de autorizarea și de supravegherea prudențială bancară, în scopul asigurării stabilității sistemului bancar în cadrul politicii generale a statului.

Ca autoritate monetară a țării, principalele atribuții ale Băncii Naționale sunt:

- a) elaborarea și aplicarea politicii monetare și a politicii de curs de schimb;
- b) autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți pentru asigurarea stabilității financiare;
- c) emiterea bancnotelor și a monedelor ca mijloace legale de plată pe teritoriul României;
- d) stabilirea regimului valutar și supravegherea respectării acestuia;
- e) administrarea rezervelor internaționale ale României.

Totodată, Banca Națională sprijină politica economică generală a statului, fără prejudicierea îndeplinirii obiectivului său fundamental privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Una din funcțiile îndeplinite de Banca Națională este aceea de supraveghere, ce se realizează prin asigurarea schimbul de informații cu:

- a) autoritățile responsabile cu supravegherea altor instituții financiare și a societăților de asigurări și autoritățile responsabile cu supravegherea piețelor financiare din România și din Statele Membre;
- b) organismele și instituțiile, din România și din Statele Membre, implicate în falimentul și lichidarea instituțiilor de credit, precum și în alte proceduri similare;
- c) persoanele din România și din Statele Membre, responsabile cu realizarea auditului financiar al instituțiilor de credit și al altor instituții financiare;
- d) organismele care administrează scheme de garantare a depozitelor din România și din Statele Membre.

Banca centrală acționează în sensul reglării ofertei de monedă utilizând unele instrumente de mai mică importanță, denumite secundare, dintre care se amintesc: a) presiunea morală; b) controlul selectiv (calitativ) al creditelor acordate de bănci; c) controlul ratei dobânzii maximale pe care băncile o pot plăti la depunerile la termen; d) controlul selectiv al vânzărilor de bunuri cu plata în rate și a creditelor de consum; e) controlul selectiv al creditelor ipotecare pentru construirea de locuințe (posibilitatea de a exercita controalele menționate la lit. d) și e) nu este prevăzută de legislația bancară din toate țările).

a) **Presiunea morală** este susceptibilă să exercite o anumită influență asupra volumului creditului atunci când, de exemplu, organele băncii centrale își exprimă nemulțumirea față de faptul că anumite bănci încalcă prevederile legale în domeniu. În asemenea situații, reprezentanții băncilor sunt convocați la discuții, în cadrul cărora funcționarii băncii centrale își comunică dezacordul lor față de politica de afaceri a băncilor respective, făcând apel la spiritul civic al conducătorilor băncilor în cauză. De asemenea, cu aceste privilegii, pot fi sugerate anumite măsuri, cum ar fi reducerea în viitor a accesului la creditele băncii centrale sau verificarea exigentă de către inspectorii acesteia a evidențelor băncii refractare.

Unii economiști se îndoiesc de faptul că astfel de presiuni pot influența băncile comerciale să acționeze în spiritul reglementărilor în vigoare. Totuși, contrar acestui scepticism, presiunea morală asupra conducerilor băncilor comerciale concurente pe piața monetară poate duce la rezultate apreciabile, în special pe termen scurt, și aceasta îndeosebi în cazul băncilor ce utilizează pe scară largă dreptul de a face apel la scontul băncii centrale. Ca și în cazul altor firme, băncile comerciale sunt sensibile la imaginea pe care o proiectează în rândul opiniei publice.

b) **Controlul selectiv** (calitativ) al creditelor se opune controlului cantitativ și global pe care îl implică modificarea totalului rezervelor băncilor și restrângerea (sau extinderea) creditului în ansamblul său. Controlul selectiv al creditelor este susceptibil să joace un rol important în țările în care există o anumită planificare centrală, iar autoritățile publice sunt autorizate să supravegheze în detaliu diverse activități economice.

În acest caz, directorii societăților de credit - îndeosebi în țările în care există un număr mic de bănci - primesc din partea băncii centrale dispoziția de a favoriza prin creditele pe care le acordă anumite ramuri sau sectoare economice (de exemplu: industriile care lucrează pentru export, construcția de locuințe etc.), beneficiind în schimb de credite preferențiale în acest scop de la banca centrală.

Controlul selectiv al creditelor poate fi, cu certitudine, extrem de eficace, însă autoritățile monetare din țările dezvoltate nu obișnuiesc ca în timp de pace să intervină atât de direct în procesul specific de negociere a creditelor. Cu toate acestea, există și unele excepții, cum ar fi "obligația de acoperire", dictată de banca centrală în ceea ce privește angajarea de credite în scopul cumpărării de acțiuni. Potrivit acestei obligații, volumul creditelor pe care populația le poate primi pentru cumpărarea de acțiuni este limitat la un anumit procent (de regulă între 10% și 50%) din valoarea titlurilor achiziționate⁴.

c) **Controlul condițiilor de vânzare a bunurilor cu plata în rate**, se practică pe lângă posibilitățile de persuasiune și de control direct a creditelor acordate pentru finanțarea diverselor activități economice. În unele țări, banca centrală este autorizată să reglementeze contractele de vânzare cu plata în rate, fapt realizat și în România în baza unor reglementări bancare nou apărute. Prin aceste reglementări, banca centrală stabilește avansul minim care trebuie achitat de cumpărător, instrumente moderne de plată (carduri), perioada de timp maximă în care trebuie lichidată datoria la o bancă comercială, în general clauze prevăzute de convenția care trebuie să se întocmească între creditori și terțe persoane.

d) **Controlul condițiilor de acordare a creditelor ipotecare** se practică în țara noastră după ce parlamentul a autorizat banca centrală să fixeze, în cazul operațiunilor ipotecare (credite garantate prin constituirea de ipotecă asupra bunurilor imobile obținute cu ajutorul lor), acontul minim care trebuie vărsat de debitor și perioada de rambursare a capitalului împrumutat. Reglementările respective constituie astfel un instrument eficace de acțiune asupra ofertei monetare pentru anumite activități economice, îndeosebi pentru construcția de locuințe. Reducându-se nivelul avansului și mărindu-se durata de acordare a creditelor ipotecare, cu o dobândă subvenționată, banca centrală (și guvernul) este în măsură să stimuleze energic activitatea de construcții, deoarece prin aceasta cumpărătorii potențiali de locuințe sunt încurajați.

Din cele prezentate, rezultă că toate modificările care afectează mărimea masei monetare totale derivă din acte ale băncii centrale, care vizează modificarea rezervelor lichide ale băncilor în sensul dorit și impus de necesitățile economice.

---

⁴ Scopul urmarit este de a evita scaderea cursurilor actiunilor ca urmare a vanzarilor fortate impuse detinatorilor de actiuni care nu dispun de fonduri suficiente.

Opiniile experților cu privire la performanțele băncii centrale sunt însă împărțite. Unii economiști au apreciat că reglarea ofertei monetare trebuie susținută prin măsuri stabilizatoare, cu prilejul întocmirii bugetului de stat, însă există și alte opinii.

În susținerea politicii monetare actuale, considerăm că în condițiile actuale din țara noastră, tot ceea ce trebuie făcut pentru controlul evoluției marilor indicatori economici - produsul național brut, venitul național, etc. - poate fi realizat prin simplul control al ofertei de monedă. De asemenea, politica bugetară are un rol important în măsura în care contribuie la stabilirea ponderii sectorului public și respectiv a sectorului privat în ansamblul economiei, precum și atunci când influențează realizarea veniturii naționale și alocarea unei părți din acesta pentru consum.

Totodată, trebuie precizat că politica bugetară nu exercită însă nici un efect notabil asupra perspectivelor de inflație sau deflație, de ocupare ridicată a forței de muncă sau de șomaj masiv.

Bibliografie:

1. Pinteș P. 'Băncile în economia românească', Editura Economică, București, 1995;
- Basno C. 'Operațiuni bancare', Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 1995